

50057205 : สาขาวิชาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

คำสำคัญ : การดำรงอยู่/บ้านแบบปัจจุบัน/พื้นที่ใช้สอย/ไทพวนหาดเสี้ยว/Space Syntax

ประธาน ยานกุลวงศ์ : การดำรงอยู่ของการใช้พื้นที่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของบ้านแบบปัจจุบัน กรณีศึกษา บ้านไท -พวน หาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร.อภิรดี เกษมสุข. 202 หน้า.

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหารูปแบบการจัดเรียงพื้นที่ใช้สอยในเรือนสมัยเก่าไปจนถึงเรือนสมัยใหม่ที่มีพัฒนาการในการเปลี่ยนแปลงมาเป็นลำดับ และการจัดเรียงนี้เป็นการแสดงออกทางพื้นที่อยู่อาศัยด้วยแนวคิดสร้างสรรค์โดยชุมชนเอง ทำให้ทราบถึงการปรับตัวและความต้องการในการดำรงชีวิตที่ดั่งามในอดีตสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

วิธีวิจัยประกอบด้วย 4 ส่วนได้แก่ 1.ศึกษาจากเอกสารชั้นต้น 2.การลงสำรวจสภาพพื้นที่ และการสัมภาษณ์ 3. กำหนดและจำแนกกรณีศึกษาตามรูปแบบทางกายภาพเรือน ทิศทางสู่ถนน และชาติพันธุ์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถาปัตยกรรมศาสตร์ และ 4. ใช้เครื่องมือ Space Syntax ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบพื้นที่ใช้งานที่ดำรงอยู่หรือเปลี่ยนแปลงไป

ผลการวิจัยพบว่าบ้านแบบปัจจุบันทั้งหมดมีการจัดเรียงรูปแบบวัฒนธรรมพื้นที่ (Spatio-Cultural) ในส่วนหลังบ้าน ที่สอดคล้องระหว่างบ้านสมัยโบราณและบ้านสมัยใหม่เริ่มจากส่วนโถงกลาง (H) > ส่วนชานหลัง (S) > ส่วนครัว (K) ตามลำดับ ซึ่งส่วนชานหลัง (S) จะอยู่ตรงกลางระหว่างโถงกลาง (H) และครัว (K) แสดงการรักษาโครงสร้างหรือระเบียบ (Syntactic) ที่เป็นอัตลักษณ์ทางพื้นที่ใช้สอยเอาไว้

ในภาพรวมบ้านของชาวพวนบ้านหาดเสี้ยวเปลี่ยนไปเพื่อการพักผ่อนเพียงอย่างเดียว โดยมีพื้นที่ต้อนรับและจัดงานพิธีขนาดย่อมลงตามระบบสังคม ระบบเศรษฐกิจ และการผสมกลิ่นทางวัฒนธรรมที่เข้ามา แต่ก็ยังคงยึดกรอบประเพณีปลูกสร้างแบบโบราณผสมผสานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นภูมิปัญญาการใช้สอยพื้นที่ที่ดั่งาม ผลจากการศึกษานี้จะนำประเด็นดังกล่าวไปศึกษาบ้านของชาวพวนในแหล่งที่ตั้งอื่นต่อไป

ภาควิชาสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

50057205 : MAJOR : VERNACULAR ARCHITECTURE

KEY WORD : SPATIO-CULTURAL / TAI- PHUAN'S HAT SIAO HOUSE / SPACE SYNTAX

PRATHAN YARNKOOLWONG : AN EXISTENCE OF USABLE AREA TOWARDS THE MODIFICATION A SPECIAL REFERENCE TO TAI - PHUAN FOLK HOUSE IN BAN HATSIAO, SI SATCHANALAI DISTRICT, SUKHOTHAI PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. APIRADEE KASEMSOOK, Ph.D. 202 pp.

This study aims to find the arrangement of usable area patterns of the old house from the contemporary house developments. These area patterns are expressed by the creativity of the community itself, which illustrated the adaptation and the need to preserve the cultural inheritance of living.

The methodology consists of four studies that are; 1) Use the primary documents and the secondary documents; 2) Survey the area and interview the Villagers; 3) Selecting a case study that represents the past to the present and compare the survival, changes and the future trends. and 4) Using Space Syntax try to understand the nature of the area network of the house plan.

The results indicated that all the current houses have some sorts of Spatio-Cultural at the back of the house area. Consistency between ancient and modern houses started from the main hall (H)> the storage (S)> the kitchen (K), respectively. The storage (S) is located in the midway between the main hall (H) and the kitchen (K). These syntactic structures are maintained through the ordering of the usable area.

As a whole, the houses of Tai-phuan people have changed toward resident type rather than the forming type, with the small social areas for reception and cultural ceremony according to the current economy, the social life and the transforming of cultural combination that comes. However they remained firmly building their houses within a traditional culture combined with a continuous current, as the good living wisdom. Finally the results of this study should be lead to the study of the Tai-phuan's houses in another location.

Department of Architecture Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2010

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่กรุณาอนุเคราะห์ความรู้ ประสบการณ์ และแรงบันดาลใจ ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ ดังต่อไปนี้

คณะกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ทั้ง 4 ท่าน ได้แก่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรดี เกษมสุข อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และกรรมการ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ อรศิริ ปาณินท์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ อินพันทัง ประธานกรรมการ และ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชศรี ภัคดีสุขเจริญ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

รศ.วิวัฒน์ เตมียพันธ์ ผู้เป็นแรงบันดาลใจในการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นมาโดยตลอด รศ.ชนัญ วงษ์วิภาค ที่กรุณาเอื้อเฟื้อข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนหาดเลี้ยว อ.ดร.เกรียงไกร เกิดศิริ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คุณพีรียา บุญชัยพุกษ ที่กรุณาชี้แนะการใช้เครื่องมือ Space Syntax

ครอบครัววานกุลวงศ์ ครอบครัวทานศรีชาติ และครอบครัวร่มรัตนะ ที่ให้ความ

ช่วยเหลือมาโดยตลอด คุณศิริลักษณ์ ยานกุลวงศ์ ที่ช่วยติดต่อและสัมภาษณ์ชาวบ้าน ทิดชนะ เข้มมุกด์ ที่กรุณาสละเวลานำสำรวจและแนะนำให้รู้จักกับยายจันทร์ฉาย เกตุแก้ว ตาทศ แควน้อย ตาจำรูญ ขอเจริญ พี่เกษมศรี กำมะหยี่ และชาวบ้านหาดเลี้ยวทุกท่าน คุณชินโรส พันทวี และคุณตุลชัย บ่อทรัพย์ ที่ช่วยเก็บข้อมูลภาคสนาม และขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย